

Komunikat dotyczący stosowania nowych przepisów

13 maja 2016 r. uchwalona została ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym¹ (dalej zwana ustawą).

Ww. ustawa weszła w życie 1 października 2017 r., i zaczęła obowiązywać **art. 21 ust. 1:**

Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi pracodawcy lub inni organizatorzy w zakresie takiej działalności są obowiązani do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (Rejestr sprawców przestępstw na tle seksualnym –RSPTS).

Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw² (dalej zwana ustawą nowelizującą) dokonano **zmian w art. 21.**

W zakresie odnoszącym się do art. 21 ust. 1 **rozszerzono katalog aktywności**, które z uwagi na wynikającą z ich charakteru styczność z małoletnimi wymagają przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem do innej działalności sprawdzenia czy osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób w stosunku, do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

Obecnie katalog określony w art. 21 ust. 1 wskazuje, że chodzi o takie aktywności jak wychowanie, edukacja, wypoczynek, leczenie, **świadczanie porad psychologicznych, rozwój duchowy, uprawianie sportu lub realizacja innych zainteresowań przez małoletnich**, lub opieka nad nimi. Oznacza, to zmianę w stosunku do pierwotnego przepisu polegającą na dodaniu: świadczenia porad psychologicznych, rozwoju duchowego, uprawiania sportu lub realizacji innych zainteresowań przez małoletnich.

Zmieniono redakcję art. 21 w ten sposób, że w ust. 1 wskazano podmioty zobowiązywane, zaś w kolejnych ustępach wymieniono obowiązki ciążące na tych podmiotach.

W przypadku:

- pracodawcy lub organizatora działalności jest to uzyskanie informacji, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze;
- osoby, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności jest to przedłożenie pracodawcy lub innemu organizatorowi informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV *Kodeksu karnego*, w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii³ lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione

¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 862.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1606.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600.

określone w przepisach prawa obcego. Ustawa nowelizująca nie zmienia ogólnych zasad dotyczących kręgu osób podlegających sprawdzeniu.

Obowiązek przedstawienia informacji wskazanych w art. 21 ust. 3 z Krajowego Rejestru karnego czy też rejestru innego Państwa spoczywa na osobie, z którą ma być zawarty stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności. Ta osoba będzie więc ponosić koszty uzyskania tych dokumentów (30 zł).

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości nie ma jednak przeszkód prawnych, aby przyszły pracodawca lub inny organizator, jeśli wyraża taką chęć, poniósł koszty związane z wydaniem zaświadczenia. Istotnym jest, iż dla uznania opłacenia wniosku, nie ma znaczenia źródło jego finansowania.

Brak jest regulacji określających termin ważności zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego. Zatem sytuacja danej osoby w Rejestrze, może ulec zmianie w każdej chwili.

Zarejestrowany może zostać dokument, na podstawie którego przetwarza się dane osobowe, zgodnie z art. 11 i 12 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. *o Krajowym Rejestrze Karnym*⁴. Jednocześnie także z uwagi na regulacje Kodeksu karnego mówiące o zatarciu skazań oraz art. 14 ustawy *o Krajowym Rejestrze Karnym* dotyczący kwestii usuwania danych z Rejestru. Obowiązek, o którym mowa w art. 21 ust. 3 powstaje niezależnie od obowiązku pracodawcy lub organizatora działalności zbadania czy dana osoba figuruje w RSPTS.

Biuro Krajowego Rejestru Karnego posiada informacje o skazaniach obywateli polskich przez państwa unijne oraz przez państwa trzecie, o ile zawiadomienie o skazaniu zostało nadesłane do Biura.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, w przypadku obywateli państw Unii Europejskiej, są oni zobowiązani do uzyskania informacji bezpośrednio z rejestru karnego państwa, którego są obywatelem, o ile taki Rejestr istnieje. W art. 22 ust. 5 ustawy *o ochronie małoletnich* nałożono na osobę, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności obowiązek złożenia pracodawcy lub innemu organizatorowi oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa. Pojęcie to, nie zostało zdefiniowane w ustawie, toteż z braku szczegółowych regulacji **należy wyklądać w zgodzie przepisami dotyczącymi miejsca zamieszkania, przy uwzględnieniu celu art. 22 ust. 5 ustawy o ochronie małoletnich.**

Zgodnie z art. 25 *Kodeksu cywilnego* miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

W przypadku, gdy prawo państwa nie przewiduje sporządzenia informacji dotyczących karalności lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy, lub która ma być dopuszczona do działalności składa pracodawcy lub innemu organizatorowi oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV *Kodeksu karnego* w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii*. A także nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, że dopuściła się takich czynów zabronionych oraz, że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1068 z późn. zm.

Ww. oświadczenie składa się **pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta, zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ustawa nowelizująca w zakresie odnoszącej się do art. 21 ustawy *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* weszła w życie 15 lutego 2024 r. Ustawa nowelizująca **nie zawierała przepisu, z którego wynikałoby jej działanie z mocą wsteczną**, w tym przepisu nakazującego weryfikację wszystkich zatrudnionych osób lub osób dopuszczonych do działalności w zakresie nowo dodanych aktywności. W konsekwencji do osób, z którymi zawierano umowę o pracę lub, które dopuszczano do działalności wskazanej w art. 21 przed dniem 15 lutego 2024 r. zastosowanie miały przepisy obowiązujące do tej daty.

Natomiast od 15 lutego 2024 r. zastosowanie znajduje art. 21 w nowym brzmieniu. Istotnym jest, że sam art. 21 ust. 1 reguluje obowiązki do zrealizowania „przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności”.

Powyższą interpretację potwierdza także brzmienie art. 12 ustawy *o ochronie małoletnich*. Zgodnie z jego treścią, prawo do uzyskania informacji o osobie ujętej w Rejestrze, której dane zostały zgromadzone w Rejestrze z dostępem ograniczonym, przysługuje:

- **pracodawcom** - przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, w zakresie uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zgromadzone w tym Rejestrze;
- **innym organizatorom** przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, w zakresie uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zgromadzone w tym Rejestrze.

Oprócz wyżej wymienionych środków ochrony przeciwdziałających zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym jest też określenie **miejsc szczególnego zagrożenia** przestępczością na tle seksualnym.

Jeżeli przedszkole, szkoła lub placówka jest organizatorem działań o charakterze wskazanym w przepisach ww. ustawy to dyrektor tej placówki ma obowiązek uzyskania informacji o niekaralności osób dopuszczonych do tej działalności.

W przypadku nauczycieli lub innych osób, którzy już posiadają informacje/zaświadczenia o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego i Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym nie ma potrzeby ponownego uzyskiwania zaświadczenia z rejestrów karnych, **ale jeżeli nie posiadają takich zaświadczeń**, to przed dopuszczeniem do działalności oświatowej, jaką jest udział, np. w konkursie, imprezie, opiece, wycieczce, wypoczynku, itp. z małoletnimi należy uzyskać informację o ich niekaralności.

Natomiast Standardy ochrony małoletnich w przedszkolach, szkołach i placówkach powinny być wdrożone **15 sierpnia 2024 r.**

O obowiązku wprowadzenia standardów i jego zakresie stanowią przepisy w rozdziale 4 b pt. „Standardy ochrony małoletnich” w art. 22 b, 22c zmienionej ustawy *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*.

Nadmieniam, że opinie Ministerstwa Edukacji Narodowej, zawierające interpretacje powszechnie obowiązujących przepisów prawa, nie są wiążące dla innych podmiotów stosujących to prawo.

Ministerstwo Edukacji Narodowej nie posiada też kompetencji, by rozstrzygać spory dotyczące właściwej wykładni obowiązujących przepisów.

Uprzejmie informuję, że obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace mające na celu opracowanie wzorów z przykładowymi standardami dla różnych rodzajów placówek/działalności (m.in. żłobków, przedszkoli, szkół, hoteli, świetlic).

Ministerstwo Sprawiedliwości będzie je regularnie udostępniać w specjalnie przygotowanej w tym celu zakładce (link: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ustawa-kamilka-weszla-w-zycie>).

Po upublicznieniu przez Ministerstwo Sprawiedliwości przykładowych standardów ochrony małoletnich również Ministerstwo Edukacji Narodowej zamieści je na swojej stronie internetowej.